

ارزیابی ژنوتیپ های سیر ایران با استفاده از روش های آماری چند متغیره

بهمن زاهدی، عبدالکریم کاشی، ذبیح اله زمانی، غلامحسین مصاحبی

به ترتیب دانشجوی دکتری، استاد و دانشیار دانشکده علوم باغبانی و گیاهپزشکی،

پرديس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران

ایران از مراکز مهم تنوع گیاهی در دنیا محسوب می شود. این تنوع خصوصا در مورد سبزی ها و از جمله سبزی های خانواده آلیاسه (Alliaceae) چشمگیرتر از سایر محصولات است و بسیاری از گیاهان این خانواده نظیر موسیر به صورت خودرو در نواحی کوهستانی رشد کرده و توسط مردم جمع آوری و مصرف می شود. سیر از جمله سبزی های پیازی پر مصرف در ایران محسوب شده که به صورت خام و پخته در انواع غذاهای ایرانی، صنایع غذایی و دارویی استفاده می شود. در این مطالعه ارزیابی ۳۹ ژنوتپ سیر جمع آوری شده از مناطق مختلف کشور با استفاده از خصوصیات مرفولوژیکی مورد بررسی قرار گرفت. بیست و هفت ویژگی مرفولوژیکی ژنوتیپ ها بر اساس دیسکریپتور IPGRI اندازه گیری شد. نتایج تجزیه واریانس نشان داد که تمام صفات مورد بررسی در محدوده ارقام معنی دار هستند که نشان دهنده تنوع در هر صفت می باشد. نتایج تجزیه همبستگی ساده صفات وجود همبستگی های منفی و مثبت معنی دار بین برخی صفات مهم را نشان داد. همچنین از تجزیه فاکتور برای تعیین تعداد عامل های اصلی استفاده شد. تجزیه عامل نشان داد که اغلب صفات مربوط به پیاز از اجزای تشکیل دهنده عوامل اصلی هستند. صفات موثر در هفت گروه عاملی قرار گرفتند که مجموعا ۸۴ درصد از کل تغییرات را توجیه نمودند. در محدوده هر عامل صفات با ضرایب عاملی بالای ۰/۶ به عنوان ضرایب عاملی معنی دار مورد استفاده قرار گرفتند. تجزیه کلاستر با استفاده از این هفت عامل انجام شد و ژنوتیپ ها در فاصله ۱۰ به چهار کلاستر اصلی تقسیم شدند. کلاسترها اغلب در ویژگی های مربوط به پیاز دارای تفاوت بودند و صفت تولید Scape نیز در تشکیل کلاسترها موثر بود. علاوه بر این، با استفاده از سه فاکتور اصلی موقعیت ژنوتیپها در آنالیز تری پلات مشخص شد. این مطالعه نشان

سبزیکاری - شفاهی

داد استفاده از روشهای آماری چند متغییره در گروه بندی و تشخیص ژنوتیپهای
سیر می تواند مفید باشد.